

Minister Zdrowia

DLG.050.143.2025.MT
Warszawa, 27 sierpnia 2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 11516 w sprawie opieki nad pacjentami z przewlekłą chorobą nerek, złożoną przez grupę Posłów: Panią Józefę Szczurek-Żelazko, Pana Fryderyka Sylwestra Kapinosa oraz Pana Patryka Wichra, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższego.

Aktualnie trwa realizacja programu pilotażowego „Dobry posiłek w szpitalu”, w ramach którego pacjenci mają dostęp do porad żywieniowych udzielanych przez osobę planującą dietę na zlecenie lekarza. Do programu mogą być kwalifikowani m.in. pacjenci z przewlekłą chorobą nerek (PChN), o ile spełniają kryteria określone w § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 25 września 2023 r. w sprawie programu pilotażowego w zakresie edukacji żywieniowej oraz poprawy jakości żywienia w szpitalach - „Dobry posiłek w szpitalu” (Dz.U. z 2023 r. poz. 2021, z późn. zm.). Na realizację ww. programu pilotażowego szpitale otrzymują dodatkowe środki finansowe w wysokości 25,62 zł za osobodzień pobytu w szpitalu pacjenta zakwalifikowanego do programu pilotażowego.

Ponadto pacjenci z PChN kwalifikują się do objęcia opieką koordynowaną w Podstawowej Opiece Zdrowotnej i w ramach tej opieki mają możliwość skorzystania z konsultacji dietetycznych.

W kwestii edukacji żywieniowej należy również wskazać, że w ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025¹ Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH – Państwowy Instytut Badawczy prowadzi Narodowe Centrum Edukacji Żywieniowej (NCEŻ), które ma za zadanie edukować różne grupy populacji zgodnie z podejściem

¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. 2021 poz. 642)

„evidence-based” czyli w oparciu o wiarygodne dowody naukowe. W ramach NCEŻ publikowane są m.in. zalecenia żywieniowe w przewlekłej chorobie nerek. Dodatkowo w ramach NCEŻ działa Centrum Dietetyczne Online (CDO), będące internetową poradnią oferującą bezpłatne konsultacje dietetyczne online. Na konsultacje mogą zgłaszać się m.in. osoby z przewlekłą chorobą nerek. Dietetycy CDO mogą udzielić tym pacjentom praktycznych porad dotyczących planowania i realizacji diety. Co istotne, skorzystanie z usług CDO nie wymaga skierowania.

W kwestii rozszerzenia działań edukacyjnych wśród lekarzy na temat znaczenia dietoterapii w PChN, na wstępie należy przywołać rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 29 września 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentysty, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego (Dz. U. 2152), które określa standardy kształcenia na kierunku lekarskim i lekarsko-dentystycznym od roku akademickiego 2024/2025.

W powyższych standardach wskazano m. in., że w zakresie wiedzy absolwent kierunku lekarskiego zna i rozumie:

- uwarunkowania środowiskowe i epidemiologiczne, przyczyny, objawy, zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w przypadku najczęstszych chorób występujących u dzieci oraz ich powikłań w tym: ostrego uszkodzenia nerek, przewlekłej choroby nerek, zakażeń układu moczowego, zaburzeń oddawania moczu, wad wrodzonych układu moczowego, choroby refluksowej pęcherzowo-moczowodowej, kamicy nerkowej, chorób kłębuszków nerkowych, chorób cewkowo-śródmiąższowych (tubulopatie, kwasice cewkowe), chorób nerek genetycznie uwarunkowanych, nadciśnienia nerkopochodnego;
- uwarunkowania środowiskowe i epidemiologiczne, przyczyny, objawy, zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w przypadku najczęstszych chorób internistycznych występujących u dorosłych oraz ich powikłań w tym: chorób nerek i dróg moczowych, w tym ostrego uszkodzenia nerek i przewlekłej choroby nerek we wszystkich stadiach oraz ich powikłań, chorób kłębuszków nerkowych (pierwotnych i wtórnych, w tym nefropatii cukrzycowej i chorób układowych) i chorób śródmiąższowych nerek, nadciśnienia nerkopochodnego, torbieli nerek, kamicy nerkowej, zakażeń układu moczowego (górnego i dolnego odcinka), chorób nerek w okresie ciąży, nowotworów układu moczowego nowotworów nerek, pęcherza moczowego, gruczołu krokowego;
- zasady farmakoterapii u pacjentów z niewydolnością nerek i leczenia nerkozastępczego;

- zasady leczenia żywieniowego i płynoterapii w różnych stanach chorobowych;
- najczęściej występujące stany zagrożenia życia u dzieci i dorosłych oraz zasady postępowania w tych stanach, w tym w stanach pochodzenia: nerkowego;
- przyczyny i konsekwencje niewłaściwego odżywiania, w tym długotrwałego niedostatecznego i nadmiernego spożywania pokarmów i stosowania niebilansowanej diety oraz zaburzenia trawienia i wchłaniania.

W zakresie umiejętności absolwent kierunku lekarskiego potrafi:

- prowadzić edukację zdrowotną pacjenta, w tym edukację żywieniową dostosowaną do indywidualnych potrzeb.

Jednocześnie należy zauważyć, że lekarz przed przyznaniem pełnego prawa wykonywania zawodu jest zobowiązany do realizacji obowiązkowego stażu podyplomowego, na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lutego 2023 r. w sprawie stażu podyplomowego lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. 2023 poz. 377). W programie stażu wskazano m.in. w zakresie chorób wewnętrznych zagadnienia związane z układem moczowym; w zakresie pediatrii rozpoznawanie i leczenie u dzieci chorób nerek; w zakresie medycyny rodzinnej w ramach profilaktyki, diagnostyki i leczenia przewlekłych schorzeń stanowiących częste przyczyny zgłoszeń pacjentów do poradni - chorób układu moczowego (w szczególności przerostu gruczołu krokowego, przewlekłej choroby nerek). Należy również dodać, że dalsze kształcenie lekarzy odbywa się w szczególności poprzez szkolenie specjalizacyjne w danej dziedzinie medycyny. Programy szkoleń specjalizacyjnych dostępne są na stronie Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego (CMKP).

Mając na uwadze powyższe, odnosząc się do propozycji rozszerzenia działań edukacyjnych wśród lekarzy na temat znaczenia dietoterapii w PChN, należy podkreślić, że program specjalizacji w dziedzinie nefrologii obejmuje tematykę, którą lekarze odbywający szkolenie specjalizacyjne powinni znać i stosować dotyczącą postępowania dietetycznego i leczenia żywieniowego, stosowania metod zapobiegawczych związanych z właściwymi zalecaniami żywieniowymi, działaniami interwencyjnymi w otyłości, kwalifikacji i przygotowania do leczenia nerkozastępczego oraz przygotowania do leczenia przeszczepieniem nerki z zachowaniem prawidłowego żywienia i aktywności fizycznej.

Z kolei program specjalizacyjny w dziedzinie urologii obejmuje swoim programem tematykę dotyczącą żywienia pozajelitowego i dojelitowego – umiejętność ustalenia wskazań, znajomość powszechnie dostępnych preparatów wykorzystywanych do tych form żywienia. W programie specjalizacji zawarto też odbycie kursu „Leczenie żywieniowe”, w trakcie którego lekarze nabywają wiedzę teoretyczną i praktyczną dotyczącą:

- 1) niedożywienia – częstość występowania, następstwa, rodzaje niedożywienia;
- 2) metody oceny stanu odżywienia;

- 3) metod leczenia żywieniowego – żywienie pozajelitowe (obwodowe, centralne), żywienie dojelitowe (doustne, przez zgłębnik, przez stomię);
- 4) powikłań leczenia żywieniowego – zapobieganie, rozpoznanie, leczenie;
- 5) preparatów stosowanych w żywieniu poza- i dojelitowym;
- 6) wskazań doleczenia żywieniowego ze szczególnym uwzględnieniem okresu okołoperacyjnego i żywienia krytycznie chorych;
- 7) organizacji i dokumentacji leczenia żywieniowego.

Programy specjalizacyjne są przygotowywane i aktualizowane przez powołany przez dyrektora CMKP Zespół ekspertów działający pod przewodnictwem konsultanta krajowego w danej dziedzinie medycyny.

Niezależnie od powyższego należy nadmienić, że zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2024 r. poz.1287, z późn. zm.), lekarz ma obowiązek wykonywać zawód, zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej, dostępnymi mu metodami i środkami zapobiegania, rozpoznawania i leczenia chorób, zgodnie z zasadami etyki zawodowej oraz z należytą starannością. Ponadto art. 18 ust. 1 tejże ustawy wskazuje, że lekarz ma prawo i obowiązek doskonalenia zawodowego. Lekarz może realizować obowiązek doskonalenia zawodowego w różnych formach wymienionych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 21 lutego 2022 r. w sprawie sposobu dopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego lekarzy i lekarzy dentystów (Dz.U. 2022 poz. 464). Nie ma przeciwwskazań, by w ramach doskonalenia zawodowego organizowane były przez towarzystwa naukowe, CMKP, konsultantów krajowych i wojewódzkich, izby lekarskie i inne podmioty kursy, szkolenia, zjazdy czy konferencje dotyczące omawianej tematyki. Lekarz może pogłębiać swoją wiedzę również w drodze samokształcenia.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Marek Kos
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/